

veinzerij moesten dragen, kwamen zij naar Amsterdam getrokken.

De Republiek luidde haar bestaan met het beginsel van gewetensvrijheid in en mede ten gevolge daarvan brak voor de door den opstand verarmde en geplunderde Hollandsche gebieden weldra een gouden tijdperk aan.

De Portugeesche Joden hebben door hun handelsrelaties, hun kapitaal, hun begaafdheid en energie krachtig tot dezen bloei bijgedragen, ook in de wingewesten, en hunne koloniën in Zuid- en Noord Amerika, in Engeland en Hamburg leefden onder Hollandsche begrippen, die Hollandsche gewetensvrijheid had aangebracht.

Door hun komst wordt de Republiek Holland rijk en Portugal gaat door hun vertrek te gronde, zegt de beroemde Jezuïet Padre Antonio Vieira, de biechtvader van Koningin Christina van Zweden te Rome, die de Republiek in die dagen bezocht.

Zooals de geschiedenis der Joden in Nederland in 't algemeen, is de geschiedenis dezer aristocratische Portugeesch-Joodsche geslachten nog geen gecultiveerd terrein.

Het 17<sup>de</sup> eeuwsche Joodsche Rotterdam is in binnen- en buitenland onder de Joodsche historici algemeen bekend door het Rabbinen-seminarium, waaruit vele vermaarde Joodsche Rabbijnen zijn voortgekomen.

Van de Amsterdamsche onderwijsinrichtingen der Portug. Israëel. Gemeente, die vele beroemdheden o.a. Spinoza voortbracht, verscheen voor enkele jaren een Gedenkboek <sup>1)</sup>, de Rotterdamsche academie mocht nu niet langer meer onbekend blijven. Zij was een eigenaardig Joodsch cultuurmiddelpunt in de Republiek, vooral voor de dochterkoloniën in Engeland en Amerika van veel beteekenis. Haar stichters waren de rijke en weldadige gebroeders De Pinto en de stof van dit opstel is grootendeels aan twee handschriften uit het familie-archief van hun afstammeling Mr. M. de Pinto te 's Hage ontleend, wiens familie mij welwillend daartoe de gelegenheid bood.

Buiten deze handschriften waren ons, althans bij titel, nog meerdere bekend, doch wij bepaalden ons tot deze twee, waarvan de Livraria D. R. Montezinos te Amsterdam het net-exem-

---

1) Dr. M. C. Paraira en J. S. Da Silva Rosa: „Gedenkschrift bij het 300-jarig bestaan van de onderwijsinrichtingen Talmud Tora en Ets Haim bij de Portugeesche Gemeente te Amsterdam". Amsterdam 1916.